

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

กำเนิดและวิวัฒนาการของวรรณยุกต์ (Tonogenesis) นับเป็นปรากฏการณ์ทางภาษา ซึ่งนักภาษาศาสตร์ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนากลายมาเป็นภาษา วรรณยุกต์ไว้ว่า เกิดเนื่องมาจากความสัมพันธ์เกี่ยวข่งกันของพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย ลักษณะน้ำเสียง ตลอดจนระดับเสียงสูงต่ำ (ธีระพันธ์ ล. ทองคำ, 2527) นอกจากนี้ นักภาษาศาสตร์ยังพบอีกว่า ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นครอบคลุมตระกูลภาษาต่าง ๆ จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะจำเพาะเขต (Areal feature) ที่สำคัญลักษณะหนึ่งของภาษาในแถบภูมิภาคนี้ ดังที่ Matisoff (1983 : 75) ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

The most striking areal feature shared by Loloish, Karen, Miao-Yao, Tai, Vietnamese, and Chinese is a monosyllabic morpheme structure, with multiple tonal contrasts possible on virtually every stressed syllable. The development of contrastive tone has been shown to result naturally from the deterioration of consonantal contrasts in the syllable-initial and syllable-final positions, in languages which have a 'tone-prone' monosyllabic structure. This historical process of tone-birth, or 'tonogenesis', has been widely discussed in recent literature.

ภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกส่วนใหญ่เป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ แต่อย่างไรก็ตาม ภาษาเวียดนามซึ่งเป็นภาษาหนึ่งที่จัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic phylum) ตระกูลย่อยมอญ-เขมร (Mon-Khmer family) สาขาเวียดติก (Vietic branch) สาขาย่อยเวียด-เมือง (Viet-Muong sub-branch) เพียงภาษาเดียวที่ได้พัฒนากลายมาเป็นภาษา

วรรณยุกต์ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าวรรณยุกต์ได้กลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของระบบเสียงในภาษาเวียดนาม เนื่องจากก่อให้เกิดนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ (Linguistically significant) ขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามกันอย่างกว้างขวาง อาทิเช่น การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบ ได้แก่ งานของ Maspero (1912), Haudricourt (1954) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับกำเนิดและวิวัฒนาการของวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนาม ส่วนการศึกษาทางกลศาสตร์นั้นได้มีการศึกษาภาษาเวียดนามถิ่นต่าง ๆ ดังเช่น การศึกษาภาษาเวียดนามถิ่นเหนือ ได้แก่ งานวิจัยของ Lê Văn Lý (1948), Andreev และ Gordina (1957), Nguyễn Ham Dương (1962), Han (1969), Han และ Kim (1974) รวมทั้งงานวิจัยของ Earle (1975) การศึกษาภาษาเวียดนามถิ่นใต้ ได้แก่ งานวิจัยของ Trảng Hường Mai (1969) ตลอดจนการศึกษาเปรียบเทียบภาษาเวียดนามถิ่นต่าง ๆ ทั้ง 3 ถิ่น (ถิ่นเหนือ ถิ่นกลาง และถิ่นใต้) ได้แก่ งานวิจัยของ Vũ Thanh Phúông (1982) เป็นต้น การศึกษาลักษณะทางกลศาสตร์ของวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามดังกล่าวยังมีข้อจำกัดอยู่ในคำพยางค์เดียว (Monosyllable) ซึ่งเป็นพยางค์เสียงหนักเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงการสื่อสารในชีวิตประจำวันนั้น คนเวียดนามจะพูดเป็นข้อความต่อเนื่อง (Connected speech) ซึ่งประกอบด้วยพยางค์เสียงหนักและพยางค์เสียงเบา ดังที่ Thompson (1967) ได้อธิบายถึงการลงเสียงหนักเบาในภาษาเวียดนามไว้ว่า ในการพูดภาษาเวียดนามโดยทั่ว ๆ ไปนั้น พยางค์แต่ละพยางค์จะได้รับการลงเสียงหนักเบาแตกต่างกัน 3 ระดับ คือ การลงเสียงหนัก (Heavy stress) ใช้เครื่องหมาย (') การลงเสียงปานกลาง (Medium stress) ไม่มีเครื่องหมาย และการลงเสียงเบา (Weak stress) ใช้เครื่องหมาย (˘) นำหน้าพยางค์แต่ละพยางค์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Ông ấy 'ở nhà quê mới 'đến Hà-nội.
 ท่าน นั้น อยู่ บ้านนอก เพิ่ง ถึง ฮานอย
 “เขาจากบ้านนอกเพิ่งมาถึงฮานอย”

(Thompson 1967 : 128)

ด้วยเหตุที่ภาษาเวียดนามมีการลงเสียงหนักเบาในแต่ละพยางค์แตกต่างกันดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางกลศาสตร์ของวรรณยุกต์ภาษาเวียดนามในพยางค์เสียงเบาว่ามีความเหมือนและความแตกต่างจากพยางค์เสียงหนัก

อย่างไร ผลที่ได้จากการศึกษาทางกลศาสตร์จะแสดงลักษณะทางกายภาพของวรรณยุกต์ ด้วยวิธีการอันเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้ความรู้เกี่ยวกับวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นหลักฐานชิ้นสำคัญที่สามารถใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของวรรณยุกต์ (Tonal development) ในภาษาเวียดนามในอนาคตอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิเคราะห์และเปรียบเทียบลักษณะทางกลศาสตร์ ได้แก่ ค่าความถี่มูลฐาน (Fundamental frequency) และค่าระยะเวลา (Duration) ของวรรณยุกต์ในพยางค์เสียงหนักและพยางค์เสียงเบาในภาษาเวียดนาม

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. รูปลักษณ์เชิงกลของค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ในพยางค์เสียงหนักและพยางค์เสียงเบามีลักษณะเหมือนกัน
2. พิสัยค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ในพยางค์เสียงเบาแคบกว่าในพยางค์เสียงหนัก
3. ค่าระยะเวลาของวรรณยุกต์ในพยางค์เสียงเบาสั้นกว่าพยางค์เสียงหนัก

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตดังนี้ คือ

1. ศึกษาลักษณะทางกลศาสตร์ของพยางค์เสียงหนักและพยางค์เสียงเบาในภาษาเวียดนาม โดยเน้นเรื่องค่าความถี่มูลฐานและค่าระยะเวลาของวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ปรากฏในกรอบประโยคทดสอบ ได้แก่ ในพยางค์ไม่กัก (Non-checked syllable) 6 หน่วยเสียงและในพยางค์กัก (Checked syllable) 2 หน่วยเสียง คือ ngang, huyền, hỏi, ngã, sắc และ nặng ซึ่งแทนด้วยวรรณยุกต์ที่ 1, วรรณยุกต์ที่ 2, วรรณยุกต์ที่ 3, วรรณยุกต์ที่ 4, วรรณยุกต์ที่ 5

และวรรณยุกต์ที่ 6 ตามลำดับ* โดยวรรณยุกต์ที่ 5 และวรรณยุกต์ 6 มี 2 หน่วยเสียงย่อย ได้แก่ หน่วยเสียงย่อย 5(a), หน่วยเสียงย่อย 5(b) และหน่วยเสียงย่อย 6(a), หน่วยเสียงย่อย 6(b) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วรรณยุกต์ที่	ชื่อวรรณยุกต์	สัญลักษณ์	
1	ngang	/33/	
2	huyền	/22/~21/	
3	hỏi	/212/~312/	
4	ngã	/4?5/~4~5/	
5	(a)	sắc	/35/~45/
	(b)		/45/
6	(a)	nặng	/21?/~21~/
	(b)		/21/

2. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานำมาจากกรอบประโยคทดสอบที่สร้างขึ้น โดยมีคำทดสอบ (Test tokens) ซึ่งไม่คำนึงถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้แก่ ความก้อง (Voicing) และ

*ผู้วิจัยได้กำหนดเรียกวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงจากแนวคิดทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบเรื่องกำเนิดและวิวัฒนาการของวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามตามแนวคิดของ Haudricourt (1954) โดยแบ่งวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวรรณยุกต์เลขคี่ (Odd-numbered tones) ซึ่งเกิดจากพยัญชนะต้นอโฆษะดั้งเดิม (Voiceless consonants) และกลุ่มวรรณยุกต์เลขคู่ (Even-numbered tones) ซึ่งเกิดจากพยัญชนะต้นโฆษะดั้งเดิม (Voiced consonants) ที่ได้สูญเสียความก้องกลายเป็นพยัญชนะอโฆษะ ดังได้แสดงไว้ต่อไปนี้

*อโฆษะ	1. ngang	3. hỏi	5. sắc
*โฆษะ	2. huyền	4. ngã	6. nặng

ลักษณะของการเปล่งเสียง (Manner of articulation) ของเสียงพยัญชนะต้น คุณสมบัตินี้ (Quality) และความยาว (Length) ของเสียงสระ ตลอดจนลักษณะของการเปล่งเสียงของพยัญชนะท้าย

3. การวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานและค่าระยะเวลาของข้อมูล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากค่าระยะเวลาจริง (Obsolute time) โดยเริ่มวิเคราะห์ตั้งแต่จุดเริ่ม (Onset) ของเสียงก้อง ซึ่งปรากฏครอบคลุมตั้งแต่จุดเริ่มต้นของเสียงสระจนถึงจุดสิ้นสุด (Offset) ของเสียงสระหรือพยัญชนะท้ายเสียงก้องในพยางค์เสียงหนักและในพยางค์เสียงเบา

4. ภาษาเวียดนามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นภาษาเวียดนามมาตรฐานหรือภาษาเวียดนามถิ่นเหนือ (ถิ่นฮานอย) เท่านั้น

5. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะภาษาเวียดนามที่พูดโดยผู้ออกภาษา ซึ่งเป็นนักศึกษาชายของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (Asian Institution of Technology) และมีอายุระหว่าง 24-35 ปี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพิ่มความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการลงเสียงหนักเบากับวรรณยุกต์ในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. สามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาเวียดนามให้กับคนไทย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะและสัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

สำหรับนิยามคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงบางส่วนให้เหมาะสม โดยนำมาจากพจนานุกรมศัพท์สัตศาสตร์ อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2527) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ค่าความถี่มูลฐาน (Fundamental frequency หรือ F_0) หมายถึง ความถี่องค์ประกอบย่อยที่ต่ำที่สุดที่ปรากฏในแถบภาพเสียง ซึ่งก็คืออัตราการสั่นของเส้นเสียงที่กล่าวถึงใน

สรีรศาสตร์นั่นเอง กล่าวคือ ถ้าเส้นเสียงมีอัตราการสั่นมากรอบต่อวินาที เสียงที่ได้ยินจะเป็นเสียงสูงหรือมีความถี่สูง ถ้าเส้นเสียงมีอัตราการสั่นน้อยรอบต่อวินาที เสียงที่ได้ยินจะเป็นเสียงต่ำหรือมีความถี่ต่ำค่าความถี่มูลฐานมีหน่วยเป็นรอบต่อวินาที (cycle per second หรือ cps) หรือเป็นเฮิรตซ์ (Hertz)

ค่าระยะเวลา (Duration) หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการเปล่งเสียงมีหน่วยเป็นมิลลิวินาที (Millisecond หรือ ms) สำหรับค่าระยะเวลาในงานวิจัยนี้ หมายถึง ค่าระยะเวลาของเสียงก้อง (Voiced segments) ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่จุดเริ่มต้นของเสียงสระจนถึงจุดสิ้นสุดของเสียงสระหรือพยัญชนะท้ายเสียงก้องในพยางค์เสียงหนักและพยางค์เสียงเบา เสียงก้องนี้เป็นเสียงก้องที่ก่อให้เกิดค่าความถี่มูลฐานนั่นเอง

ลักษณะน้ำเสียงต่ำลึก (Creaky voice หรือ Laryngealization) หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาแบบหนึ่งที่มีลักษณะผสมระหว่าง เสียงก้องธรรมดา กับเสียงต่ำลึก กล่าวคือ ในขณะที่เปล่งเสียง เส้นเสียงส่วนหน้ามีอัตราการสั่นช้าและเส้นเสียงส่วนหลังเกร็งและหดเข้ามาชิดกัน ทำให้เสียงที่ออกมา มีระดับเสียงต่ำมากและเป็นเสียงเครียด

ลักษณะน้ำเสียงก้องมีลม (Breathy voice) หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาแบบหนึ่งที่มีลักษณะผสมกันระหว่างเสียงก้องธรรมดา กับเสียงลมหายใจ กล่าวคือ ในขณะที่เปล่งเสียง เส้นเสียงส่วนหนึ่งสั้นปรกติและอีกส่วนหนึ่งเปิดเล็กน้อย ทำให้ลมแทรกผ่านช่องเสียงได้ หรืออาจจะเกิดจากการที่เส้นเสียงเข้ามาใกล้กันมาก เมื่อลมจากปอดผ่าน ขึ้นมากระทบเส้นเสียง ทำให้เส้นเสียงสั้น และขณะเดียวกันลมก็จะแทรกผ่านช่องเส้นเสียงออกมาด้วย

ลักษณะน้ำเสียงแบบกักที่เส้นเสียง (Glottalization) หมายถึง เสียงที่เกิดจากในขณะที่เปล่งเสียงเส้นเสียงปิดเข้าหากันอย่างรวดเร็ว

พยางค์กัก (Checked syllable) หมายถึง พยางค์ที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะเสียงกัก ซึ่งในภาษาเวียดนามมีพยัญชนะกักที่สามารถปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายได้ 4 หน่วยเสียง คือ /p/, /t/, /c/ และ /k/ ตัวอย่างเช่น dep “สวย”, sách “หนังสือ” เป็นต้น

พยางค์ไม่กัก (Non-checked syllable) หมายถึง พยางค์ที่ลงท้ายด้วยเสียงพยัญชนะ
ท้ายอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พยัญชนะเสียงกัก ในภาษาเวียดนาม เช่น คำว่า cam “ส้ม”, ăn “กิน”, nóng
“ร้อน” เป็นต้น

'CV(C) หมายถึง คำพยางค์เดียวที่ลงเสียงหนัก

CV(C). 'CV(C) หมายถึง คำสองพยางค์ที่พยางค์หลังลงเสียงหนัก

CV(C). 'CV(C) หมายถึง พยางค์เสียงเบา พยางค์หน้าของคำสองพยางค์

CṾ เครื่องหมาย ~ หมายถึง ลักษณะน้ำเสียงต่ำลึก

CV̇ เครื่องหมาย ∙ ∙ หมายถึง ลักษณะน้ำเสียงก้องมีลม

? หมายถึง ลักษณะน้ำเสียงแบบกักที่สั้นเสียง